

arja 1925, odnosno O. N. br. 15.644 z dne 1. aprila 1925, odredilo, da se morejo izpiti za meščanske šole pred izpraševalno komisijo v Ljubljani, odnosno v Mariboru, polagati samo še v roku meseca maja t. l. od šolskega leta 1925/26. nadalje pa bodo mogli te izpite polagati samo redni slušatelji višjih pedagoških šol v Beogradu in Zagrebu. Ministrstvo prosvete hoče poskrbeti, da se vsako leto sprejme na obe višji pedagoški šoli tudi nekaj slušateljev iz Slovenije.

„Kupite srečke za Razlagov spomenik“

Izredno učinkujoče zdravilo proti vsem vrstam revmatizma. V dobi za minulo strašno svetovno vojno trpi naš narod mnogo na revmatizmu, a večidel teh bolnikov še danes ne ve, kako lahko in hitro se ta bolezen ozdravi z zdravilom Radio-Balsamica dr. Rahlejeva. Že v Rusiji je dr. Rahlejev posvetil vse svoje moči proučevanju tega zdravila in dosegel izredno velike uspehe. Ko je pred dvema letoma začel preizkuševati svoje zdravilo v Sloveniji, ima danes tudi pri nas zaznamovati neverjetno lepe rezultate. Ni čuda torej, da je danes njegovo zdravilo priznано vseobče kot edino in najboljše sredstvo proti vsem vrstam revmatizma. Njegovo izredno učinkovitost najbolj potrjujejo številna priznanja profesorjev in zdravnikov kakor zahvalna pisma ozdravljenih bolnikov.

Radio-Balsamica izredno hitro deluje in ne pušča nikakih sledov na koži ne na srcu in je popolnoma neškodljiv. Po uporabi dveh do treh steklenic Radio-Balsamica se ozdravi vsak, tudi najstarejši revmatizem.

Učiteljska gospodarska organizacija.

Učiteljski konvikt v Ljubljani,

XXX. redni občni zbor društva za zgradbo »Učiteljskega konvikta« v Ljubljani je bil dne 8. aprila 1925 ob 10. uri v prostorih Hranilnice in posojilnice Učit. konvikta z običajnim dnevnim redom:

Predsednik E. Gangl konstatira, da je v zmislu društvenih pravil občni zbor sklepčen. V toplih besedah se spominja pokojnega tovariša Jakoba Dimnika, ustanovitelja in jako zašlužnega moža za naše društvo. Čast hvaležnosti nam veleva, da mu postavimo neizbrisni spomin, ko društvo doseže realizacijo svojega namena. V počastitvenje njegovega spomina se navzoči dvignejo s sedežev in mu zakličejo »Slava«.

Tajnikovo poročilo.

Društvo za zgradbo »Učiteljskega konvikta« v Ljubljani je dne 28. decembra 1924. l. neopazeno končalo tridesetletnico svojega obstoja. Tega dne v letu 1895. je bil ustanovni občni zbor društva. Misel o njegovi ustanovitvi se je rodila v glavi moža, ki ni bil le izredno marljiv in vztrajen učitelj z dušo in srcem, marveč je z besedo in dejanjem neumorno posvečal napredku in razvoju šolstva, procvitu in ugledu učiteljskega stanu vse svoje življenske sile in bil močan steber naše stanovske organizacije. Naš nepozabni tovariš, pokojni šolski ravnatelj Jakob Dimnik, je že par let pred ustanovitvijo društva sprožil proti tedanjemu uredniku »Učit. Tovariša«, pokojnemu nadučitelju Andreju Žumru, misel, da bi bilo v veliko korist učitelstvu, ako bi začeli zbirati darove za zgradbo »Učiteljskega konvikta«. Jako zanimiva je zgodovina te ustanovitve, ki je kratko opisana v uvodu o ustanovnem občnem zboru. (Jo prečita).

Ako bi mila usoda ohranila tovariša Jakoba Dimnika še pri življenju, sem uverjen, da bi tudi tridesetletnica obstoja našega društva ne šla tiho mimo nas.

Blag bodi spomin našemu tovarišu Jakobu Dimniku, blag spomin možu, ki mu je bilo življenje en delaven dan, blag spomin njemu, ki se je od prvih let učiteljevanja pa do zadnjega diha boril z vsemi moralnimi močmi za pravice, svobodo, ugled, čast in dobro ime učiteljskega stanu!

Društveni odbor je tudi v zadnjem upravnem letu mirno deloval, pridno zbiral darove in množil kapital. Na odborovi seji dne 28. septembra 1924 smo po smrti tovariša Jak. Dimnika, ki je od postanka društva pa do svoje prerane smrti vztrajno in vestno oskr-

Učiteljski pravnik.

§ Polletna poročila šolskih upraviteljev in nadzornikov o stanju šolstva so uradno predpisana v »Osnovni Nastavi«. Za upravitelje ne direktno, a jih zahtevajo nadzorniki, ker drugače ne morejo sestaviti točno svojih poročil. Za nazaj je izkaze izpolniti do 1. maja, za drugo polletje pa do 1. julija. Izkaze bo založila Učiteljska tiskarna, da se prihrani rubriciranje.

§ Neopravičeno prejetanje stanarine ter draginjskih in rodbinskih doklad. Veliki župan mariborske oblasti v Mariboru, dne 5. aprila 1925 P. br. 3357/25. Dognal sem, da prejemajo učne osebe, ki so samskega stanu ali poročene ter žive v skupnem gospodinjstvu, polno stanarino. Istotako so nekateri v užitku draginjske, odnosno rodbinske doklade, ki jim ne pritiče po zakonu. Naročam naslovom, da sestavijo seznam vseh učiteljskih parov z opombo, ali žive v skupnem gospodinjstvu ali ne in katero stanarino dobivajo. Pri samskih osebah naj se neposredni starešina izjavi o pravičnosti stanarine, ki jo dobivajo. Pri vseh oženjenih nastavnih naj se revidirajo doklade za otroke v zmislu čl. 42. draginjske uredbe. Starešine naj revizijo stanarin in doklad izvršijo na podlagi plačilnih listov, v katerih bo od 1. aprila naprej označena plača ločena od doklad. — Za velikega župana: dr. Poljanec s. r. — Ker nekateri napačno tolmačijo gornji odlok in menijo da gre za zaračunavanje naravnih stanovanj, moramo pojasniti, da se tiče gornji odlok čl. 28. čin. zak., ki določa, da dobivajo samci le 75% stanarine in oženjeni, če služita oba v istem kraju, le eno, in sicer večjo stanarino. Naravnih stanovanj se ne zaračunava v zmislu čl. 39. čin. zak.

boval blagajno, kooptirali v odbor tovariša Alojzija Keclja, ki je radovoljno prevzel blagajniške knjige in račune ter vodi in opravlja blagajniške posle s priznano točnostjo in vestnostjo. V kolikor je bilo izvedljivo, je tovariš blagajnik ugodil željam, izraženim na lanskem občnem zboru glede centraliziranja denarnih naložb na skupno knjižico. Odbor je na tej seji soglasno sprejel blagajnikove predloge:

1. Za pokrovitelje naj se vpišejo vsi tisti, ki so v višini pokroviteljske vplačali »Ganglov kamen« ali pa darovali brezobrestno posojilo Učiteljskemu konviktu.

2. Med društvenike naj se vpišejo vsi darovatelji, ki vplačajo pod katerimkoli imenom zneske pravih članov.

3. Blagajniku se dovoli kredit v nabavo zapisnikov za pokrovitelje in druge društvenike.

4. Društvo naj pristopi k poštenu čekovnemu zavodu.

V letu 1924. je bilo članov pokroviteljev 274, ustanovnikov 18 in pravih 81; skupaj 373.

Na seji dne 28. septembra 1924 smo tudi razmotrivali vprašanje o nameravani prireditvi književne tombole v korist do polovice »Učiteljskemu konviktu v Ljubljani«, do polovice pa »Učiteljskemu domu v Mariboru«. Vprašanje o tej tomboli smo načeli že na zadnjem občnem zboru. V ožji odsek za književno tombolo sta bila izvoljena tovariša Fegic in Juvanec, ki sta stopila v stik s tovarišem Karlom Mahkoto, tajnikom Jugoslov. Matice, da jima poda smernice in načrt za tombolo. Nameravali smo prirediti načrt in tombolo jeseni 1924. Ker pa je v tem času Jugoslov. Matica sama priredila svojo književno tombolo, smo morali zaradi konkurence zaenkrat opustiti to misel. Društvo za zgradbo Učit. konvikta bo izvedlo književno tombolo v tekočem letu.

Tovariš Josip Lapajne je v imenu okrajnega učiteljskega društva kranskega izrazil željo, naj društveni odbor seznanj učitelstvo s pregledno zgodovino Učiteljskega konvikta, z njegovimi denarnimi stanjem, inventarjem in s čisto bilanco. Društvena pravila so še vedno v zastareli obliki; treba jih je nujno predelati in urediti društveno članarino. V imenu svojega učiteljskega društva prosim več aginosti, da se čim prej začne z zgradbo konvikta. — Tovarišu Grumu so Lapajnetova izvajanja simpatična, vendar v sedanjem času ni misliti na stavbo konvikta. Za to je sedanje društveno premoženje še prenizko, posojilo pa predrago. Konvikt moramo zgraditi le z lastnimi denarnimi sredstvi, ne pa s posojilom, če hočemo, da konvikt

ne bo pasiven. Glejmo, da organiziramo vse učitelstvo ljubljanske oblasti k podpiranju konvikta. Prihodnji društveni odbor naj z vso paro deluje na pomnožitve kapitala; obrne naj se na naše poverjeništvu UJU s prošnjo, da izda vsem učiteljskim društvom okrožnico, naj bo vsak član organizacije UJU obenem tudi član društva za zgradbo konvikta. V tem zmislu bo treba izpremeniti tudi društvena pravila in določiti letno članarino po 100 Din, ki se naj od društvnikov pobira mesečno po 10 Din. Tovariš Ivan Dimnik podpira Grumova izvajanja in priporoča, naj se v bodoče pritegne vsakemu občnemu zboru po en član vsakega učiteljskega društva v ljubljanski oblasti, da se jih točno seznanj z društvenim delovanjem in pouči o agitaciji v prid društva.

Blagajnikovo poročilo.

Blagajnik tovariš Al. Keclji poda društveni promet in bilančno stanje Skupni prejemki Din 259.249.51, skupni izdatki Din 258.549.51. Skupni promet Din 517.799.02. Društveno premoženje, ki znaša Din 244.102.16 loči na tri dele. Prvi del vsebuje dvomisljive terjatve; avstrijsko vojno posojilo, naložbe v dunajski poštni hranilnici in 20% odpis ob ureditvi denarnega prometa Din 2505.96. Drugi del obsega nemobilno glavnico: 2 srečki, 2 obligaciji, 194 obveznic 7% državnega posojila, inventar, Jos. Travnov legat in Reichovo polico Din 33.001.16. V tretjem delu je mobilna glavnica: posojila in hranilne vloge Din 208.595.04. Brezobrestnega posojila smo dosedaj prejeli Din 34.479.50, od tega smo vrnili Din 1900, darovanih pa je bilo Din 6037; tedaj dolguje društvo Din 27.542.50. Obresti tega posojila so dosegle društvu v letih 1921. do 1924. skupno Din 5065.92. V teku 4 let bo ta dolg popolnoma krit z obrestmi. Trdno upamo, da bodo dobra učiteljska srca obojega spola provzročila diktat na darilo njihovih še obstoječih posojil društvu po vzgledu dosedanjih 33 darovalcev.

Državnih 7% obveznic je 194. Obresti teh znašajo letno Din 1911. Ker je teh obveznic še mnogo med učitelstvom, upamo, da jih društvo še prejme v povečanje svojega premoženja.

Šest Jos. Travnovih legatov smo združili na eno hranilno knjižico. S tem smo dosegli 9% obrestovanje.

Letne obresti od društvene imovine znašajo Din 21.179.23.

Letnine in darovi pod raznimi naslovi so se dvignili na Din 25.017.50. Tako dobre letnine naše društvo še ni imelo v svojem 30-letnem obstoju. Ta brezmejna požrtvovalnost našega učitelstva

Književnost in umetnost.

Vse tu navedene knjige in publikacije se dobe v Učiteljski knjigarni v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6.

Ocene.

—k Dr. Janez Ev. Krek, Izbrani spisi III. zvezek: Socializem iz leta 1901. Druga neizpremenjena izdaja. Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani 1925. Cena broš. Din 80.

V zadnjem času so dr. Krekov Socializem, ki je že davno pošel v knjigotržvu plačevali po 300 do 400 dinarjev za izvod, pa ga še ni bilo nikjer dobiti. Iz tega dejstva izvira prvič, da so vsi tisti, ki so bili srečni posestniki te knjige, znali čuvati to redko in iskano knjigo kot dragocen zaklad in drugič, da je bilo vedno dovolj ljudi, ki so hoteli dobiti to knjigo v svojo knjižnico pa magari za ceno 500 Din.

Zato je storilo založništvo veliko kulturno delo, ko se je odločilo iz nova izdati to knjigo.

mora vsakemu imponirati. Ostanimo vsaj taki, kakor smo bili v preteklem letu! Učitelstvo naj ohrani dosedanje naklonjenost društvu, naj deluje zanj z vso dušo, da pridemo čimprej do zidanja prepotrebne Učiteljskega konvikta!

Tovariš Josip Lapajne želi, da se splošno denarno stanje objavi v »Učiteljskem Tovarišu«, kar se tiče podrobnih zneskov, bo pa okrajno učiteljsko društvo prosilo za prepis blagajnikovega poročila. (Je zgoraj objavljeno. — Op. uredn.)

V imenu pregledovalcev računov poroča tovariš Fegic, da so računi in priloge v najlepšem redu, zato predlaga blagajniku in odboru absolutorij. Soglasno sprejeto.

Volitve.

Tovariš Josip Lapajne omejuje, naj se društvena pravila najprej preuredijo; ko bodo nova pravila sestavljena in odobrena, naj se skliče izredni občni zbor, ki bomo na njem izvedli volitve. Tovariš Grus predlaga volitev z vzklikom. Tovariš Fegic predlaga stari odbor od izrednega občnega zbora. Soglasno sprejeto.

V anketu za izdelavo novih pravil, ki naj bodo do binokosti izvršena, se soglasno izvolijo tovariši: Ivan Dimnik, Mirko Fegic, Rado Grum in Josip Lapajne.

Do prihodnjega izrednega občnega zbora se soglasno izvoli za društvenega blagajnika tovariš Alojzij Keclji.

Pregledovalcem računov sta soglasno izvoljena tovariša Mirko Fegic in Avgust Korbar.

Slučajnosti.

Ker se književna tombola v minuli upravni dobi ni mogla izvesti, predlaga tovariš Fegic, naj se izvede letos. Sprejeto.

Ko se določijo po čl. 22. č) izredni društveni izdatki, zaključni predsednik XXX. občni zbor.

—g Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta je v preteklem tednu prejelo 145 Din, katere so darovali: Julij Mayer, nadučitelj v Dobu, 5 Din kot mesečni prispevek za april; Juraj Režek, učitelj v pok. in Anton Likozar, nadučitelj v pok. po 10 Din letnine; Fran Kavčič, nadučitelj v pok. pri Dev. Mar. v Polju, 20 Din letnine; učiteljsko društvo za radovljiški okraj 100 Din za Ganglov kamen ob priliki odlikovanja okrajnega šolskega nadzornika Janka Baraga. Prisrčna hvala! Letošnji prejemki znašajo 3618.50 Din.

Delo je danes staro komaj 25 let in je ob svojem srebrnem jubileju ravno tako aktualno, kakor je bilo takrat, ko je izšlo. Saj resnica je učna, neizpremenljiva in ne zastara nikdar. »Socializem« nosi v sebi izžgan pečat orjaške Krekove osebnosti. Krek ni hotel napisati strogo znanstvene, filozofske razprave o socializmu, on je zbral svoje tozadevne misli v enoto niz in je ustvaril svoj socialni program. Ta knjiga je agitator, organizator, političen vadecum in nedosežen ideal vsakomur, ki se hoče natančneje poučiti v miselnosti dr. Kreka. Odprto srce, goraka ljubezen, hladna misel in konsekventno izvedeno prepričanje, to je bila moč dr. Kreka. Tako je tudi njegovo delo Zgodovina Socializma, ki jo podaja v tej knjigi prvi slovenski Jugoslovian je obdelana s tako pridnostjo, takim znanjem in tako dovršenostjo, da vpliva na bralca kakor razodetje. V predgovoru beremo: »Kdor hoče razumeti naš čas, razumeti sedanjo Rusijo, Nemčijo, Anglijo itd., mora poznati razvoj socializma. Zato nam je ta knjiga potrebna. V knjigi najdeš obdelana poglavja o

Šolske upravitelje in nadzornike

opozarjamo, da je v tisku

„Izveštaj o stanju škola“

kakor je predpisan uradno v 1. in 12. zvezku »Osnovne Nastave«, službenega lista min. prosvete za osnovno šolstvo in ga morajo predložiti vsake pol leta šolski upravitelji in nadzorniki.

Izšle bodo vse predpisane vprašalne in statistične pole.

Naroča se v Učiteljski tiskarni v Ljubljani.